

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Moralske Tanker (DK)

Citation: Holberg, Ludvig: "Moralske Tanker", i Holberg, Ludvig: *Moralske Tanker*, udg. af F.J.Billeskov Jansen ; Jørgen Hunosøe , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1992, s. 399. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg13val-shoot-idm139659560992992/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Moralske Tanker

- 75 *Når tu (...)*: Du er dog altfor stor en nar, Aulus, når du hellere har villet bede om forladelse for din brøde end være uden brøde. Fragment af Cornelius Nepos hos Gellius 11, 8, 4. – *incommodere*: plager, mishager. – *obligere*: bringe i taknemlighedsgæld. – *haranguerer*: holder tale. – *Cæsar (...)*: lat. Cæsar [dvs. Augustus], som kunne tvinge ham, selv om han bad ham for sin faders [dvs. fosterfader Julius Cæsars] og for sit eget venskabs skyld, udrettede han intet. Horats, *Sat.* 1, 3, 4-6. – *Mediocribus (...)*: lat. Hverken mennesker eller guder eller boglader har tilladt digtere at være middelmådige. Horats: *Ars poetica* 372-373.
- 76 *Cur (...)*: Hvorfor er det ikke beskåret mestrene at erkende kunstens hemmeligheder, når dog hver eneste af disse er åbenbar for de uviden- de. – *Phæton*: solgudens søn, der i overmod prøvede at køre sin faders vogn. Han bragte herved solen ud af sin bane og blev derfor dræbt af Zeus. – *regiere*: styre. – *den politiske Kandestøber (...)*: hentydning til H's komedie af samme navn.
- 77 *Assurance*: sikkerhed. – *Chiffre*: hemmelig skrift; kode. – *Decouverts*: opdagelser. – *Ignoramus*: lat. vi ved ikke. – *den filosofiske Steen*: se n.t.s. 25. – *Panaceum*: universalmiddel. – *finde Longitudinen*: finde et steds længde- grad. Fastlæggelsen af en alment accepteret førstemeridian havde været genstand for drøftelse siden antikken. – *Hannibal* (247-183 f.Kr.): kar- thagisk feltherre. – *Ephesus*: Efesos, gr. oldtidsby ved Lilleasiens vestkyst. – *Phormio*: Formio, tilhænger af Aristoteles' filosofi (A. forelæste i spad- seregangene (Peripatoi) ved gymnasiet Lykeion).
- 78 *vanskelige Ting Ignorance*: uvidenhed om (...). – *Montagne*: Montaigne: 2. bog 12. kap. – *De Spiire staar i Vejret (...)*: vistnok: de spirer frem (og) rækker sig i vejret. *Spiire* burde da snarere staves: *spire*, jf. *Holb. O.* spire 1. C har: *De Spiire strax i Vejret*. – *profiterer*: docerer. – *Polymathie*: kundskab om mange ting. – *skionsomme*: klogt dømmende.
- 79 *declamere mod*: gå i rette med, ivre mod. – *merket*: fremhævet. – *udi andre mine Skrifter*: Niels Klim, kap. IX (Det fornuftige land). – *Resolution*: be- slutsomhed. – *udi en anden Dissertation*: Libr. II, Epigr. 1, ndf. s. 157. – *Fer- mentum*: gæringsstof. – *Salvolatile*: «flygtigt salt», som man kom i vin, an- tagelig for at forstærke den berusende virkning. – *forekommer*: hindrer.
- 80 *Nos (...)*: Vi kan ikke med vor forstand fatte hvad Gud er: Af virknin- gen alene ved vi, at Gud er til. Således som den blinde vel ikke kan få kendskab til ildens skikkelse, men dog véd, at det er ild, eftersom det opvarmer legemer. – *Simonides* fra Keos (556-468 f.Kr.): var af fag ikke filosof, men digter. Fra Bayle, nedennævnte note F. – *Hieron 1.*: tyran i Syrakus 478-467 f.Kr. – *tilstandene*: tilståede. – *Pomponius Mela* (1. årh. e.Kr.): rom. geograf. Denne – som den følgende passage af den rom. kir- kelærer Augustin (354-430) – citeres fra Bayles *Dictionnaire*, artikel Si- monide, note F. – *Angenemhed*: skønhed. – *non plus ultra*: lat. ikke udover dette. – *Chiffre*: hemmelig skrift; kode. – *quicquid (...)*: lat. hvad som helst der er i Gud, er Gud.
- 81 *formeerer*: dannes. – *Concept*: opfattelse. – *subtilisere*: drage spidsfindige